Gerard Ellerman

Gerrit (Gerard) Ellerman is geboren op 4 januari 1913 in Amsterdam. Hij was de zoon van Petrus Ellerman en Aukje Zijlstra. In 1933 was hij dienstplichtig sergeant. Hij nam dat jaar deel aan de Vierdaagse in Nijmegen.

Hij was samen met Theo Nieland vaandrig bij de katholieke St Tarcisiusgroep.

In Amsterdam hebben enkele honderden verkenners, voortrekkers en leiders zich ingezet in de meidagen van 1940. Theo was één van hen. Op 10 mei werden de scouts opgetrommeld en vanuit het hoofdkwartier van de Padvindershulpdienst in het districtskantoor op Keizersgracht 232 werden de eersten ingezet bij de Luchtbescherming. Een dag later vielen de eerste bommen op de stad. Er gingen 24 verkenners helpen met het bergen van gewonden en doden. Ze regelden het verkeer, hielden nieuwsgierigen op afstand en hielpen met het opruimen van de glasscherven op de straat.

In de daaropvolgende dagen werden padvinders ingezet bij de verschillende blokhoofden van de luchtbeschermingsdienst, ze bemanden de telefooncentrale van de luchtbeschermingsdienst en hielpen in ziekenhuizen en bij de politie. Op de zolders van de marinewerf lagen grote hoeveelheden verbandmateriaal, bedden en dekens en de scouts hielpen het Rode Kruis om dit te distribueren naar ziekenhuizen in Amsterdam, maar ook in Leiden, Delft en verder. Direct na de capitulatie organiseerden de padvinders in Amsterdam een inzameling voor hulpbehoevenden. De scouts uit de stad gingen de huizen langs. Later verzorgden ze een koeriersdienst om informatie in te winnen over familieleden van Amsterdammers die elders woonden. 29 voortrekkers en leiders trokken naar alle uithoeken van Nederland en behandelden naar schatting 3500 tot 4000 aanvragen.

Voortrekker Joop Kramer heeft een logboek bijgehouden over de inzet van padvinders: *Paraat! : oorlogsdiensten 1940 van Verkenners en Voortrekkers te Amsterdam.* Henk Pelser maakte tekeningen.

Aan de Elandsgracht in Amsterdam stond het katholieke jongensinternaat St. Aloysidus. Veel weesjongens vonden hier onderdak. Gerard was hier samen met Theo als vrijwilliger jeugdleider. De Amsterdamse PTT-er Frits Koele was de trainer coach van het internaatsvoetbalelftal. Tijdens de oorlog waren diverse jeugdleiders actief in het verzet en sloten zich aan bij knokploeg Reintje de Vos. Deze knokploeg werd later onderdeel van de Binnenlandse Strijdkrachten. De leden ontmoeten elkaar in het internaat. Verschillende weesjongeren werden geronseld voor het verzet en werden in eerste instantie ingezet voor simpele koeriersklussen. Langzamerhand werden de opdrachten gevaarlijker. De jongens kregen wapens in handen en moesten wapenopslagplaatsen bewaken. Gerard Steen, Leendert Keimpema en Rudolf Stroethoff zaten hierbij.

Op 27 maart 1945 werden vijf leden van Linie west die in vergadering bij elkaar kwamen, door verraad gearresteerd. Ze werden op 11 april als represaille bij de Zijpersluis

gefusilleerd. Vlak daarna werd door de Sicherheitspolizei in de woning van een pelotonscommandant een groot aantal identiteitsplaatjes aangetroffen, die voor na de bevrijding bedoeld waren, Hierdoor vonden in de vroege ochtend van zondag 8 april 1945 op diverse adressen van BS-ers in Amsterdam invallen plaats. De SD had zo ook het adres van Gerard in handen gekregen. Op het moment dat in het St. Aloysius een aantal weesjongens was gearresteerd, was hij net in het tehuis en getuige van de arrestatie. Op dat moment was het hem niet duidelijk waarvoor ze precies werden gearresteerd. Toen hij thuiskwam, hadden de Duitsers in zijn ouderlijke woning al huiszoeking gedaan. Hij besloot dus direct onder te duiken. Na de oorlog vertelde hij dat hij niet wist dat zijn vriend Theo ook betrokken was bij het verzet. De internaatjongens kende hij maar ten dele en wist ook niet van hun verzetsactiviteiten. Hij was ook niet bekend met andere leden van linie-west, die niet actief waren in het St. Aloysius.

Gerard overleefde de oorlog.

Meer informatie

Paraat! : oorlogsdiensten 1940 van Verkenners en Voortrekkers te Amsterdam | NIOD Bibliotheek (worldcat.org)
De Klin | 1 januari 1986 | pagina 37 - Tijdschriften Regionaal Archief Alkmaar
Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 22, 1937, no 6, 1937 » 1937-06 - Pag. 34 | Delpher
Registratie in 1933 » Open Archieven
Registratie Gerrit Ellerman op 4 januari 1913 » Open Archieven
Registratie Gerrit Ellerman op 4 januari 1913 » Open Archieven

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.